

Arendproject Slowakije krijgt nationaal karakter

Hero Moorlag

De Slowaakse Werkgroep voor Onderzoek en Bescherming van Roofvogels en Uilen (SVODAS) presenteerde half november 2001 het Project Behoud Arenden in de Slowaakse Karpaten. Het project vloeit voort uit het Project Bescherming Steenarend Vel'ká Fatra van de Werkgroep Natuur en Milieu van Stichting Stedenband Hoogeveen-Martin. Het is de eerste keer in de geschiedenis van SVODAS dat een beschermingsplan op papier wordt gezet en aan de autoriteiten aangeboden. Animator achter het plan is Ginger Molitor van Peace Corps.

Zoals bekend uit vorige Takkelingen brengt de WNM al vanaf 1996 geld en materiaal bijeen voor de 24-uurs bewaking van 7 nesten van Steenarenden en 3 nesten van Slechtvalken in de Vel'ká Fatra bij Martin in Slowakije. Met name de geldbedragen stegen ieder jaar, met als topper 2001, toen 16.000 gulden aan Správa Vel'ká Fatra (Beheer Grote Fatra) kon worden overgemaakt. Onze activiteiten verdubbelden zich vanaf november 1999. Boswachter Metod Macek kwam toen namelijk met het initiatief waarop we hadden gehoopt: het megaplan Bescherming Steenarend, compleet met budget. De lobby richting grotere sponsors kon beginnen. Het resulteerde in de toekenning van een ruime subsidie uit het Twinning Fund van Milieucontact Oost-Europa. Toch is deze organisatie niet de echte grote sponsor. Grotere potentiële sponsors als Stichting Doen en Wereld Natuur Fonds reageerden positief op onze activiteiten maar vonden het project te klein voor hun fondsen. Na over en weer mailen met Správa en Ginger Molitor wat nu te doen, besloot Ginger SVODAS te bewegen het project in de Grote Fatra een nationaal karakter te geven. Dat was niet eenvoudig. De Slowaakse werkgroep had nog nooit officieel een beschermingsplan op papier gezet met daaraan gekoppeld een budget, maar voorzitter Jozef Chavko kon zijn medebestuurders in Bratislava meekrijgen. Om het niet te moeilijk te maken, werd besloten niet alle roofvogels van Slowakije in het project te betrekken, maar zich voorlopig te beperken tot drie arenden: Steenarend *Aquila chrysaetos*, Keizerarend *A. heliaca* en Schreeuwend *A. pomarina*.

Bedreigingen

Midden november 2001 overhandigde Ginger ons in Martin namens SVODAS met een zucht van verlichting het perfect uitziende projectplan. Zoveel mogelijk gegevens uit het monitoringprogramma van SVODAS zijn erin verwerkt, compleet met grafieken in kleur. De arenden passeren uiteraard de revue en achterin het plan is een uitgebreid budget opgenomen. In de brede rivierdalen van Slowakije jagen 700- 800 paren Schreeuwend op de uitgestrekte akkers van kolchozen. De geïsoleerde Hongaars-Slowaakse populatie Keizerarenden bestaat uit 80 paren en de Steenarend is met 80-90 paren vertegenwoordigd, waarvan jaarlijks 55-60 paren broeden. Het project wijst op de noodzaak van habitatbescherming. Daarnaast zijn er meerdere bedreigingen. Ze

verschillen in Slowakije niet van die in ons land: illegaal afschot, vergiftigd aas, jongenroof, aselectieve houtkap, verstoring in de broedtijd door fotografen, afnemende voedselbronnen en, vooral in Slowakije van belang, gebrek aan ecologisch bewustzijn. De voor vogels ongelukkige constructie van elektriciteitspalen krijgt in Slowakije extra aandacht. De draden met 22 kiloVolt zijn vrijwel direct op de dwarsbalk bevestigd. Maakt een natte vogel contact met draad en dwarsbalk, dan wordt hij terstond geëlektrocuteerd. Tienduizenden vogels vinden in Slowakije op deze manier de dood, ook Keizer- en Schreeuwarenden. Het Ministerie van Milieu onderkende in 1998 het probleem. Nieuw te plaatsen palen hebben een vogelvriendelijker ontwerp en op de oude palen zullen scherpe pieken worden geplaatst om de vogels te ontmoedigen erop te gaan zitten. Zeer beperkt is dat, als proef, inmiddels toegepast.

Bewaking Steenarend

Het Nationale Project Behoud Arenden in de Slowaakse Karpaten is kersvers. Niemand weet nog wat ervan terecht gaat komen. Er is voorlopig geen geld. Als Werkgroep Natuur en Milieu zullen we bij grote sponsors gaan lobbyen en als Stedenband een advies vragen aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de organisatie Leren voor Duurzaamheid van de provincie Drenthe. Mocht je een idee hebben, bel of mail me dan. Ondertussen gaan we onverdroten door met het Project Bescherming Steenarend Vel'ká Fatra. Intensief hebben we in november onderhandeld over de besteding. Voor Slowaakse begrippen is 16.000 gulden veel geld. Wij willen daarmee graag de omstandigheden van de nestbewakers verbeteren. Bedenk dat het in maart en april in de Fatra gruwelijk koud is en dat er een dik pak sneeuw ligt. Als proef willen we bij één steenarendnest het volgende realiseren: caravan in het dal met verwarming en slaapzakken, monitor in caravan en een videocamera bij het nest. De bewaker doet wetenschappelijk onderzoek via de monitor, houdt een logboek bij en waarschuwt met behulp van goede verbindingapparatuur zo gauw er ongewenst bezoek wordt opgemerkt. Metod Macek bevoorraadt de bewaker. Deze constructie houdt in dat de klok rond moet worden bewaakt. In de Malá Fatra is in mei 2001 een steenarendnest door stropers leeggeroofd en meteen is de camera meegenomen. Het nest werd die dag even niet bewaakt... Zo moet het niet. Inmiddels zijn caravan en video-uitrusting gekocht. Van het geld dat overbleef, is nieuw klimtuig besteld. De verantwoording voor de besteding is via mij naar Milieucontact Oost-Europa gestuurd. In het vroege voorjaar van 2002 start de bewaking nieuwe stijl bij een steenarendnest in het L'ubochniaská dolina. De bedoeling is fouten in organisatie en uitrusting te elimineren en deze vorm van bewaking uit te breiden tot zeven steenarend-nesten.

Adres: De Aak 108, 7908 EK Hoogeveen (email: hamoorlag@hetnet.nl)